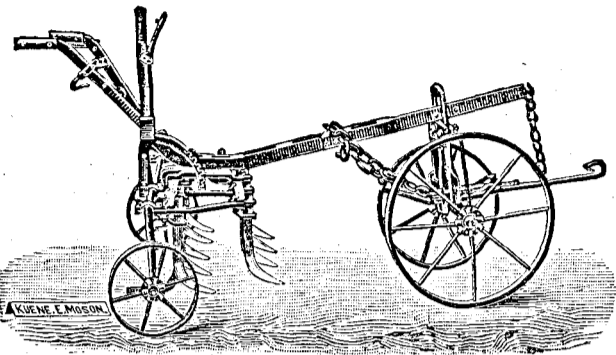

ERDÉLYI GAZDA

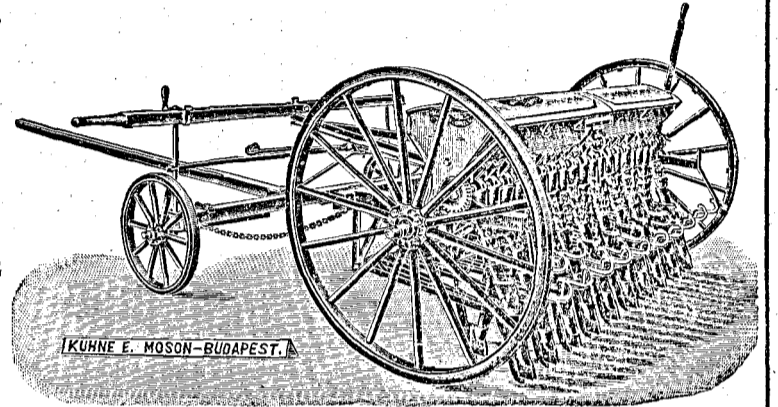
KÜHNE E. hazánk legrégebbi mező-**MOSONBAN**
gazdasági gépgyárában

elismert gondos kivitelben készülnek:

Egy és többvasu aczélekék,
rét- és szántó föld-boronák,
hirneves szabadalmazott tolókerekes

Mélyítő és porhanyító eszközök
a tavaszi szántás helyettesítésére.

„MOSONI DRILL” sorvető-
gépek.

Uj!

Burgonyamivelő eszközök,
Francia szőlőmivelő eszközök.

A vetőmag előkészítésére

Rosták, Konkolyozók, Centrifugák, stb.

Főraktár:

Fiókraktár:

1672

Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Temesvár, Gazdaudvar.

Állandó bizományi raktár:

MARTON IGNÁCNÁL KOLOZSVÁR, FERENCZ-JÓZSEF-ÚT 3.

Lónyíró ollók,

Marhanyíró ollók,

Ló- és marhanyíró gépek „HELIOS”

istálló lámpa stb. s egyéb gazdasági cikkek

legjobb minőségben jutányos árban szerezhetők be

SCHOTTOLA ERNŐ

cégnél

BUDAPEST, VI-ik kerület Andrassy-ut 2. szám.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. 1532.

Bükkfa-Szén

Gróf Teleki László Gyula

erdélyrészi erdészeténél

Kecsed, u. p. Nagy-Iklód.

Retegi sz. v. v. állomáson waggonba rakra, a legol-
csóbb napi áron waggonszámra beszerezhető.

Szívógázmotorokhoz és egyéb gazdasági
használatra kisebb mennyiségben is. Zsákban való
szállítás rendelésénél a zsák önköltségen számíttatik
fel; vagy pedig zsákokat kérünk küldeni. 1423

SÖPJING ENDRE

szőlőoltvány telepe

SZÉKELYHID.

Eladásra kerül:

2 éves zöld ojtvány,

a mely idősebb ültetések hiányai pótlására is kitünő sikerrel
használható.

Fásajtvány.

Riparia Portalison, Erdei, Bakar, Alantermő,
Szlankamenka, Juhfark, Gohér, Mézes, Chasselas, Ezerjő, Sár-
fehér, Kadarka. Nagyburgundi.

Riparia Portalison, Chasselas 6, Muskotály 9
fajban. Argentin, Medoc noir, Génuai, Damascusi, Kossuth
Lajos, De la Palestina, Ezeréves, Malakoff, Usom, Delaware,
Madlaine angevine és royale, Kecskescsü piros, fehér és
kék színben.

Amerikaiakból:

Riparia Portalis sima I. oszt. 40.000, gyökeres
I. oszt. 70 000, II. oszt. 20 000 drb.

Rupestris Monticola, Vitis Solonis sima és
gyökeres.

Europaiak:

Bakar, Erdei, Olasz és Rajnai, Rizling, Ezerjő, Sárfehér,
Szerémi zöld, Mézes, Tramini, Zöld Sylvani, Oportó sima és
gyökeres. E fajtákból szálsként kiválasztott ojtóvesszőt is
szállítok.

Delaware.

Ez igen keresett direkttermőből úgy sima, mint gyö-
keres vesszővel absolut tisztán szolgálhatok. Borminta fadoboz-
ban 1/4 liter bérmentve 35 kr, 1/2 liter bérmentetlenül 50 kr.

Sajáttermésű 1903 évi fehér, 1905 évi schiller, fehér
és vörös érmelléki borral 50 litertől felfelé szolgálhatok.
1/2 liter minta 50 kr.

Az idősebb ültetések hiányai pótlásának egyszerű mód-
ját s a Delaware részletes ismertetését tartalmazó ár-
jegyzékem ingyen és bérmentve küldöm meg. 1510

== Minden gazdaságban nélkülözhetetlen eszközök ==

az országszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és legolcsóbb

— „Eredeti Kalmár-rosták“ és heremagtisztító gépek. —

Elsőrendű hazai anyagból gyártunk ezidőszert 17-féle nagyságban különböző szerkezetbe a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő általános terménytisztításához berendezett különleges gépeket, szelelő és magválasztó rostákat, kézi vagy hajtóerőre alkalmazva. — Ez évi újdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni — Minden esetleges kérdésekre azonnal és díjtalanul válaszolunk. 1274

KALMÁR ZS. és TÁRSA különleges terménytisztító gépgyára Hódmező-Vásárhelyen.

Telefon 69. szám. — Nagy-Enyeden állami aranyéremmel kitüntetve. — Sürgőncim: Kalmár-rostagyár.

HANNA-ÁRPA VETŐMAG
eladó
 100 kilogrammonként
15 koronáért
 Aranyos-Gyéres állomásra szállítva
 báró
Bornemissza Elemér
 gazdaságában,
 Hadrév, u. p. Gerend.
 1686

37 éves nőtlen kertész,
 ki Erdélyben már alkalmazva volt nagyobb uradalmakban;

Állást keres március 15-ére vagy ápril 1-re
 1693 Cime:

FENKE SÁNDOR kertész,

Pozsony, Hadapród-iskola

Alma és besztercei szilva oltványok
 2 évesek 100—120 cent. magasak, száza 20 korona.

A k á c f á k

3 évesek, ezre 5 ko-

rona, válogatott 10 korona. 1692

Tökmag indiai, Mamuth, Óriás,
 bőtermő kiője 3 kor. DINYEMAG, párizsi precott cantaloupe 20 gr. 1 korona, 1 kiló 15 korona.

Szabó Lajos

kertészete,

APOSTAG.

Eladó
 egy kétéves fajtisza Simmenthali tenyészbika.
Gróf Haller Jenő
 Küküllővári uradalmában.
 Posta és vasut állomás helyt.

1703

CLAYTON & SHUTTLEWORTH,
 Budapest, Váci-körút 63,
 által a legutóbbi árak mellett ajánlatnak.
Locomobil és gőzcséplőgépek,
 szalmakaszalók, járgány-cséplőgépek, lóhera-cséplők, tisztító-rosták, korcolozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecsavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlőmalmok, egytetemes acél-ekék, 2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

1242

Törlesztő kölcsönök.
 Az
Erdélyrészi Magyar Jelzálog Hitelbank
 Részvénytársaságnál
 Kolozsvárott, Rózsa-utca 1. sz. (emelet.)
 igen előnyös feltételű törlesztő kölcsönök kaphatók földbirtokok és városi bérházakra
 Kölcsönkérvényekhez melléklendők: a legutóbbi hitelesített telekkönyvi kivonat és a hitelesített kataszteri birtokiv — Bérházaknál a telekkönyv, házbéradó vallomás hitelesítve és az épület vázrajza. — Kölcsönök 400 koronától kezdődőleg bármily magas összegig kaphatók. — Becslési költség csak nagy összegű kölcsönöknél számítatik, kisebbeknél az eljárás díjmentes. — Ügynökök közvetítésére nincs szükség, miután mindennemű felvilágosítással készséggel szolgál az
Igazgatóság.
 1501 Hivatalos órák d. e. 9—1 óráig.
 Gyors és olcsó lebonyolítás.

ELŐNYÖS FELTÉTELEK

Teljes 100-as árfolyam.

Gőzcséplőkészletek, 2 $\frac{1}{2}$ -től 12 lóerőig, Benzinmotorok, Szalmaprések gőzhajtásra. Aratógépek és egyéb

Mezőgazdasági gépek

1458

legújabb szerkezetben és legjobb kivitelben kaphatók

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynökségénél

Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám

Árjegyzéket és költségvetést kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.

Erdélyi képviselő: WESSEL LEÓ Kolozsvár, New-York-szálloda.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASARNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Szemle. — i.	109
Növénytermelési kísérletek hazarészünkben. VI. Borona. Gruner Károly.	110
A komposzt készítési módja. Dr. S. A.	112
A vérhas borjúknál és gyógyítása. F.	112
Tárca:	
A szerves természet a mezőgazdaságban III.	110
Kisebb szakközlemények:	
Havi vakság lovaknál. — Hasas tehének táplálása. — A liszt sikértartalmának meghatározása gyakorlati uton. — A csontfeldolgozása trágyának. — A gyümölcsták kérégek felrepedése. — Tejtisztítás	113
Égyes közlemények.	113
Szerkesztői üzenetek.	114
Hírdetések	

Szemle.

Ha az amerikai kivándorlás eddigi emelkedő aránya tovább is változatlanul megmarad, úgy az ezer év után modern formában megindult új népvándorlás eredménye már igen rövid idő múlva, talán egy-két évtized alatt az lesz, hogy az amerikai új Magyarország népesebb lesz, mint az ezer év előtt elfoglalt ősi haza!

Aki ebben kételkedik, csak nézze végig az utolsó évek kivándorlási statisztikáját.

Mikor aztán ez az eddig példátlan világhistoriai folyamat a maga ijesztő teljességében befejezést nyer, bizonyára igyekezni fog a visszamaradó kisebbség arra, hogy az eddigi hibás közigazgatási vezetés helyett jobbat, célravezetőbbet inauguráljon. Persze, akkor már mi, ázsiai szegény magyarok, nagyobb részben a földgömb tulsó felén fogunk lakni.

Szomorú jele az időknek, hogy az új, nem tömeges, de folyton folyó és emelkedő népvándorlást kénytelenek vagyunk a legtermészetesebb folyamatnak elismerni. Ez szabad nekünk. Az okokat feltárni és fejtegetni azonban — most nem áll módunkban.

Maradjunk csak a mi szűkebb hazabeli kisebb közügyeinknél! A XV. Erdélyi részti tenyészállatkiállítás, melynek a folyó évben kellene megtörténni — aligha el nem marad!

Állattenyésztő gazdáink igen jól tudják, hogy mi volt nekik az a tizenegy eddigi kiállítás. Nem szükséges azt magyarázni, hogy Erdély állattenyésztésére minő és mekkora hatást gyakoroltak azok a harmadévenként rendezett tenyészállatkiállítások!

Dehát, hiába minden jótékony hatás, hiába kívánatos a kiállítás megtartása. Nincs pénz az állampénztárban. Legalább az idén nincs. És a kiállítás csak úgy lesz megtartható, ha a jövő évi állami költségvetés terhére miniszteri ígéretet nyerünk s ha ezt az ígéretet a szakosztály, vagy az egylet megfelelő előleggel honorálja.

E hónap folyamán eldől, hogy miképpen lesz.

Egy erdélyrészti növénytermelési kísérleti állomás eszméjét vetette fel lapunk közelebbi számaiban*) s a gazdaközönség köréből megnyilvánuló érdeklődést tanúsító hozzászólások közlése még nem zárattott le.

Az idea közelebről indítvány alakjában az E. G. E. igazgató-választmánya elé kerül s az erdélyrészti gazdaközönség egy igen nagy horderejű intézménnyel fog gazdagabb lenni, ha a megvalósítás is sikerülni fog.

A kivétel mikéntjét bizonyára megtalálja majd az E. G. E. s e tekintetben, nemkülönben az alkotandó intézmény vezetését illetőleg is — első sorban számítaniunk kell majd a földmivelésügyi kormányzatnak itt levő azon szakembereire, akik hazarészünk részletesebb ismerése révén arra illetékesek.

*

A jó igás állat állomány fogyásával párhuzamban egyre népszerűbb lesz a gőzeke. Maholnap a legmeredekebb szántók is gőzeke-képesek lesznek.

Hazarészünkben is — részben a mi kezdeményezésünkre — több gőzeke-szövetkezet alakítása van tervbe véve. Így terveznek egyet a Szamosmentén, kettőt a Mezőségen és egyet Hunyadban.

Egy gőzeke gyáros állítása szerint a gőzeke — ha legalább másfélezer kat. hold évi szántás munkája van, öt év alatt kifizeti magát! Másfélezer hold évi szántást egy vidéken összehozni: épen nem ördögség s ennnyiből már kitelik egy szövetkezet.

Gondolkozzunk és számítsunk!

*

Románia, a kicsiny, a szegény, a kevés lakosu, de maga-gazdája Románia június 14-én nyitja meg bukaresti kiállítását. A magyar osztály pavillonját most építik és május közepére elkészülnek vele. A kétezerhatszáz négyszög méter területet elfoglaló kiállítási épületnek immár minden talpalatnyi helye le van foglalva. A magyarországi gépgyárosok ebből egyedül

*) NB! Nem feltétlenül vindikáljuk magunknak, hogy mi volnánk az első kezdeményezők. Valószínű, hogy már előttünk mások is foglalkoztak az ideával. De tán ez az ügyre nézve egészen mellékes!

Szerk.

— Jobb és —
megbízhatóbb

— magvakat —

nem is ajánlhatunk,
— mint a minőket —

32 év óta

Mauthner
Ödön

császári és királyi udvari
magkereskedésében
kaphat.

Dr. Kiss Károly főgymn. tanár 34925. számú szabadalmát képező.

„KAROLIUM“

vér s paizstetű, fakukac, poloska, és a mézgasodást előidéző
elősdieket irtószer, mely ezen elősdieket biztosan elpusztítja és a fákat
immunisá teszi.

1 kis üveg ára 200 gramm 1 kor. 1 nagy üveg ára 500 gramm 2 kor.

50 üveg egyszerre történő meg-
rendelésénél 20% engedmény.

Kizárólagos vezérképviselő a bel- és külföld részére a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-u. 31.

Dr. Hets Ödön ügyész ur, a ki a szert 2 év óta használja 70 holdas sorok-
sári gyümölcsösében a következő bizonyítványt adta.

Tekintetes Dr. Kiss Károly tanár urnak

Budapest.

1006

Az Ön utasítása folytán készített vértetű
keveréket gyümölcsfáimmál még a múlt év
nyarán teljes sikerrel alkalmazván készséggel
jelentem ki, hogy ezen szer a körte és alma-
fákon mutatkozó vértetű kiirtására az egye-
dülű biztos szer.

A múlt évben bekent fák az idén mind remeken hajtottak és termő képes-
ségüket visszanyerték.

Kiváló tisztelettel:

HETS ÖDÖN s. k.

mintegy ezeröttszáz négyzetméter helyet foglaltak el maguknak. A mezőgazdaság? Az 2—300 négyzetméter helyet alig képes betölteni! Bizony nagy a mi élhetségünk!

*

Az Országos Központi Hitelszövetkezet folyó hó 22-én tartja hetedik évi rendes közgyűlését.

Érdekes ezen intézménynek hét évi fejlődése. 1899-ben volt az országban: 712 községi szövetkezet; ma van: 1814. Tagok száma volt akkor: 141.623; ma: 453.929. Befizetett üzletrész volt: 6.521.055 kor.; ma 23.440.167 kor. Takaréket hét éve: 5.532.589 kor.; ma 36.806.399 korona. — Tartalékalap volt: 590.900 korona; ma 3.467.292 korona.

Ezek a számok valóban beszélnek!

-1.

Növénytermelési kísérletek hazarészünkben.

(Interview levelekben.)

VI.

15. Hogy kik foglalkoztak hazarészünkben növénytermesztési kísérletekkel, könnyen fel tudnánk őket számlálni (az állami közögeket is beleértve), az is bizonyos, hogy e pár helyen elért eredmény sem a közelben sem a múltban kevésbé sem vált köztudomásúvá.

Erdély mezőgazdaságának a jövőben teljesen át kell alakulnia *hustermelő* területté, tehát legfőbb üzemi ága az állattenyésztés legyen! Kísérletekkel legelső sorban a már meglévő rét- és legelő-törületek javítandók s azok hozama biztosítandó és bővítendő. A legelő-rendtartási törvények szigorúan végrehajtandók. — A *löhere* már jól el van terjedve itt, csak vetési módjai hibásak helyenként; kivált a Mezőségeen a lucernával teendő *honosító* kísérletek, ugyanúgy a zabos *bükkönnyel* s *csalamádéval* is. Sok olyan humusgazdag talajunk van, melyekbe, ha valamivel lejjebb eresztjük az ekét, trágya nélkül

is megtermi az az igazi állatdászto takarmányt egy ideig. A *takarmányrépa* felkarolását is ajánlanám: bár egyelőre a szálás takarmányokra lennék figyelemmel, mert a kapáló munkástömegekre az intenzív növények művelésénél lesz szükség!

Állattenyésztésünk fejlődése így is biztosított, az erdélyi mezőgazdasági üzem második frontjában az *intenzív növények termelését* állítom — de már nem általán, csak megfelelő vidékeken, így az ez irányú kísérletek is csak szűkebb körökre szorulnak. — *Gyümölcs- és szőlőtermő* vidékeken erőteljesen felkarolandó ez, mert már-már elfelejti a mai generáció a szőlőművelést; a *mezei kertészke* szintén istápolandó, hogy érdemes, mutatja az, hogy magyar városainkat a „szászok” s bevándorolt „bolgárok” igyekeznek ellátni: pedig vannak ilyen speciális kertészkező közsegeink. A keleti vármegyékben a *komlótermesztést* kellene évről-évre fokozni, olyan vidékeken képezné a gazdaság intenzív növényét, a hol már a szőlő, dohány, stb. nem terem meg. A *fonalas növények* termelése szintén kiterjeszhető, mert a termelt nyers anyagot feldolgozza a székelykeresztúri lenbevaltó telep s a sepsiszentgyörgyi szövő-gyár. Ide csak jobb mag kell s modern áztató helyek. Több belterjes növény termeléséről talán nem is kell szólnom!

Csak mellékes iránya jövendő gazdasági üzemünknek a szemtermelés. Ennek területét redukálni kell a takarmánytermelés javára, de helyesebb talajművelési és trágyázási módokkal, jól megválasztott vetőmaggal, vetésforgóval a kisebb területen is annyit kell termelnünk, mint a volt nagyobb területen, tehát a termésátlagokat s a hektoliterenkénti súlyt kell emelni! Itt első sorban egyidőre a *tengeri javítása* a legfontosabb. Szegyen, — hogy ez léven a népünk kenyérének 80%-a, mégis csudálatosan gond nélkül a művelése. Pedig nekünk első helyen kellene állanunk a tengeri művelésében. — Hálás növénye klimánknak s talajunknak a *zab*. Itt csak új vetőmagra lenne szükség, ugyanúgy az *árpánál* is; sok szép árpánk van, sörgyárosok, hizlalók jól értékesítik és mégis ki beszél „erdélyi árpáról”? De azért lesz kísérletezési teendő a *búza és rozs körül* is, s ugyancsak nem kevés a *pi*

tyóka s hüvelyesek körül is: hisz ezek a föld népe táplálékának 60%-át teszik ki.

Én is aláírom, hogy tőlünk az óvári orsz. kísérleti állomás messze van, akármilyen jól működjön is, tehát az ő elsőbbsége alatt egy erdélyrészi állomás állíttassék fel és pedig Kolozsvárt, mint különleges vidékünk gazdasági életének központjában s állítsa fel akár az Erdélyi Gazdasági Egylet, akár a gazdasági Akadémia: de mindkét esetben szükséges, hogy a megkezdett kísérletek vezetésére, ellenőrzésére, stb. egy minden tanszéktől, vagy titkári állástól független szervezet*) állíttassék! Vidéki ellenőrökül egyelőre hivatalos egyéneket kellene állítani: ilyenek a szamosújvári, székelykeresztúri, dévai szaktanár, a kolozsvári, dési, nagyszebeni, dévai, segesvári, sepsiszentgyörgyi állattenyésztési felügyelők (mind a kilencnek éppen nyáron kevesebb a dolga) a kolozskarai, detrehemi, nagysármási, fehér-egyházi, nemegyei, vicei állami telepkezelők, a székely kirendeltségi helyi megbízottak (4) s ha még szükség van: az állami birtokok s földmives iskolák vezetői s később az ismétlőiskolai szaktanítók! Valamennyi már jártas a kísérletezésekben, megfigyeléseik tehát megbízhatók lesznek, különös költségeket sem okoznak. mert az ellenőrzéseket, útbaigazításokat jártukban-keltükben megadhatják. A főirányítás Kolozsváron át az óvári országos állomás teendője marad. Ha fent elősorolt 20—25 állami közeg közvetlen környékén csak két megbízható gazdát szerez egy-két kísérlet végrehajtására, akkor ez kezdetnek elég. Ha aztán az ellenőrök s kísérletezők beletanulnak, úgy a kísérletek és kísérletezők száma is kiterjeszhető! De egyelőre nem, mert a szalmaláng, akármilyen nagyot lobban is, hamar ellobban.

Borona.

16. Nem hihetem, hogy akad gazdaember, ki a növénytermelési kísérleteknek mezőgazdaságunk fejlesztésére, de rentabilitására nézve is immens hasznosságában, sőt mondhatnám — nélkülözhetetlenségében kételkedne. Épp a mezőgazdasági tudás az, mely elsősorban és elsőben is önmagából empirikus módon fejlődött az érdemes régi praktikus

*) Épp úgy mint Magyaróvárott.

Szerk

AZ „ERDÉLYI GAZDA” TARCAJA.

A szerves természet a mezőgazdaságban.

III.

Ha elgondoljuk, hogy a múlt számunkban feltüntetett kulturnövényeknek mennyi a száma, hogy az ember azokba mennyi mérvű munkát és gondot befektet, akkor akaratlanul azt a kérdést kell feltennünk: melyek azok a kulturnövények, amelyek az emberiségnek legtöbb szolgálatot tesznek és így a társadalmi gazdaságban a legfőbb helyet foglalják: továbbá hogyan csoportosulnak a többi növények eme főbb növények közé. A felelet nem fog nehézségbe ütközni, ha csak általános lesz. Mert kétségtelen, hogy azok a legfontosabb kulturnövények, melyek az emberiség legnélkülözhetlenebb élelmi szükségletét elégítik ki, továbbá azok, melyek a szükséges használati tárgyak előállítására szolgálnak, mint aminő: a lakás, a ruha, és a szerszámok; de a gyógyanyagokat tartalmazó növények sem kisebb jelentőségűek.

Az ezen csoportok bármelyikébe tartozó növények száma oly nagy az egyesekkel bevett terület és koruk oly különböző és mégis annyiban egyenértékűek, amennyiben valahol elmaradhatatlan szükségletet elégítenek ki és minden egyes esetben pótolhatatlanok. Így a búza egy sorba állhat az árpával, a kölesel és a kenyér fával, vagy a len és kender a gyapot növényével. Másodsorban azon kulturnövények állanak, melyek valamely fűszer vagy izgató anyagot tartalmaznak; továbbá azok, melyek a szép érzék vagy a luxus szolgálatában állanak, bármennyire is legyenek azok elterjedve és akármennyi értéket is viseljenek.

Egészen másképpen állunk a kulturnövények nagy sorával, ha specialis gazdasági jelentőségük vagy pénzben kifejezett értékük után kutatunk. Arról csak a gazdasági termelési statisztika tud felvilágosítást adni. De bármilyen összeget is tüntessen az fel, nagyon távol áll attól, hogy a kulturnövények pénzérték szerinti alapos osztályozását fel-

tüntetné. Mert elsősorban: a gazdasági statisztika számai sohasem tökéletesek, másodsorban: a termelési eredmények időről-időre változnak. De helyes statisztikai adatok mellett is azért volna nehéz a növények értékének a megállapítása, mert egy utólagos világpiacnak a megteremtése úgyszólván lehetetlenség számba megy. Mindezen nehézségek folytán a termelési statisztika által rendelkezésünkre bocsátott számok csak annyit segítenének feladatunkon, hogy a legfontosabb növényeket, az úgynevezett gazdasági nagy hatalmakat a kisebb fontosságuktól megkülönböztetni tudjuk.

A legfontosabb kulturnövény a búza, mely közepes termés mellett mintegy 900 millió hl. és hozzávetőleg 10 milliárd korona értékű hozamot ad. Vagyis jóval nagyobb termelési eredményt mutat fel, mint az összes ásványi produkció. Igaz, hogy a búza egy év alatt el is fogy, viszont az ásványi anyagok részben fennmaradnak és állandóbb tőkét képviselnek. A búzát nyomban a szőlő, illető-

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

(1007.)

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárat (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

gazdák tapasztalatai révén, mert hisz nem oly régi dolog, hogy geologia, meteorologia, fizika, chemia, fisiologia és egyéb tudományok a mezőgazdasági rejtélyek megoldására a gazdálkodás fejlesztésére annak szolgáltatába szegődtek és a régi gazdák tapasztalata csak kísérletekből származott.

A gazdaembernek sajátos tulajdonsága egy bizonyos conservativizmus, de egy gyakran helyen való bizalmatlanság is a jobbnak mondott új iránt, de valljuk meg — egy jó porció idegenkedés is az elméletől.

Ezek leküzdésére mi volna hathatósabb, mint a meggyőződés, a szemmel látható, kézzel fogható eredmény észlelése kísérletezések útján.

Nincs olyan ága a gazdálkodásnak, mely nem volna tovább fejleszhető, melyen a tökéletesség netovábbjában állanánk főleg erdélyi rész gazdaságainkban és ha a gazdasági ágak bármelyikének kontóját vizsgáljuk tiszta jövővelmére, azt más országok, de különösen csak hazánk más vidéki gazdaságaival való összehasonlításnál bizony nem mondhatjuk kielégítőnek.

Jóllehet — és ezt be is kell ismerni — hogy a gazdálkodás természetes és társadalmi viszonyai is nagyban okozói a nem kielégítő végeredményeknek, de megint vétkeznénk, ha be nem ismernénk azt is, hogy az a fent említett ósdi maradiság mely oly határoított ellensége minden jobb újnak, nagyban részes a gazdasági fejlődés elmaradásában és az általános gazdasági pangásban. „Prüfet alles und das Beste behaltet“ továbbá „Pro-biren geht über studiren“ német aranymondások szorgalmas követése emelhetette a nyugati szomszéd-ország gazdaságait a mostani magaslathoz, de hát ott a *szükség előbb lett* a gazda tanító mestere, mint nálunk.

Szükséges a kísérletezés minden téren, minden irányban, mert ha a tudomány meg is jelöli a boldogulásra a módot, általános elvek alapján, ezek a módok a különleges viszonyok között az általánosság keretén belül is változatosak.

Nagyon kevés vidéke van országunknak, ahol a gazdasági kultúrnövények termelése a mostani stádiumban a lehető legnagyobb hasznot adná. Ennek sok oka van. Ilyenek a

leg annak terméke, a bor követi; ez közepes termés mellett körülbelül 86–90 millió hl. mintegy 10 millárd K. értékű termést tüntet fel. Mindezekre különös, hogy egy elsőrangú létszükségleti növény után egy oly élvezeti cikk következik, mely sok millió ember előtt ismeretlen és így tehát nélkülözhető is volna; de képzeljük csak el azt a terméskárt, amit a mezőgazdaság szenvedne, ha az antialkoholisták elvei győzelemre jutnának és a bor élvezete megszűnnék.

A búza és bor után azon kultúrnövények következnek, melyeknek évi értéke 4–6 millárd K. között ingadozik. Ide tartozik a rizs, a burgonya, a rozs, a zab, a tengeri, a gyapot és a dohány; a hat első valamennyi elsőrangú létszükségletet elégít ki, a dohány meg szintén nagyon fontos növény, mert egy növény sem tudott olyan rekordot elérni, mint ő, hogy rövid 300 év alatt az egész világot meghódítsa. Fontos a dohány azért is, mert monopólium, évenként mintegy 1.2 millárd K-t hoz az állami kincstárnak. Évi 1.2 millárd K.

vetőmag nem kellő megválasztása, a régi idő óta egyoldalú kihasználása a termő talaj-
retagnak, a növényi tápanyag nem kellő pótlása részben nem elegendő mennyiségű, de nagyrészen nem megfelelő minőségű trágyával, a talajnak elgazosodása és hiányossága az ennek ellensúlyozására alkalmas bőséges és jó talajművelésnek, de sok helyen a kedvezőtlen időjárási viszonyok, paraziták, betegségek elszaporodása, a talaj összetétele és egyebek. Ezen okok különböző fajára való tekintettel a kísérletek is több irányban esz-
közlendők:

Nevezetesen kipuhatólandó volna: kultúrnövényeink mely válfajai adjak ugyanazon viszonyok mellett összehasonlító kísérleti termelés útjain előreláthatólag a legnagyobb hasznot. E kísérletnél kitűnne az a termény-féleség, mely állati és növényi veszedelmeknek leginkább ellenállani képes, mely rövidebb tenyészidő szükségleteinél fogva a mi rövid nyarunkba, a biztos beérés kilátásával, legjobban beilleszthető, de ama fontos körülménynél fopva is, hogy rövidebb tenyészideje miatt egyfelől ismételt is még természetű és másfelől, mert hamarabb hozzáférhetővé teszi a földet az utótermelés előmunkálatainak; de kitűnne az is, melynek szervezeti és igénye ami talajunknak és éghajlati viszonyosságainknak legjobban megfelel.

Az ilyen irányban történt kísérletezés okozta egyes jobb gabona- és terményféleségek rohamos terjedését, másoknak kiküszöbölését. Ily kísérletek útján terjedt el hazánkban annyira a diószegi, a francia búza, a Hanna-árpa, duppauzi zab, stb. és szorult ki lassan az angol búza, szorult vissza a régi bánáti búza termelése az eredeti neki való vidékekre és csak az okszerű kísérletek hiánya miatt volt lehetséges a bánáti búzának terjedése p. u. a dunántúli megyékben.

E kísérletek fontosságára csak egy konkrét példát említek. 1903 őszén vetettem 5 kat holdra Zalamegyéből hozott már meghonosított 500 kgr. francia búzát. Ugyanazon táblába, egy méterszéles levezető-árok által amattól elválasztva, lett egy időben, hasonló módon honi búza vetve. Csak természetes, hogy egyenlő viszonyok között tenyészett mindegyik és mégis az eredmény nagyon el-

értékig termeltetnek még: az árpa, a kávé, a cukorrépa, a cukornád és a tea. Ezek lettek volna a fent említett „gazdasági nagy hatalmak“ ezeknek adatai meglehetősen megbízhatók, mert a kisebb eltérések nem igen tudják a milliárdokat megingatni.

Tovább lefelé haladni a lépcsőn nagyon bajos, mert az osztályozási alap mindinkább bizonytalanabb. Még mindig csinálhatunk egy 100–100 millió értékű csoportot, a hova az olajfa, a mák, az alma, a körte, a len, a kender, a tatárka, a gesztenye, a komló és a hüvelyes növények tartoznak. Jóval bizonytalanabb lesz az 500–100 m. K. értékű osztály, a hova a kókuszdió, a datolya, az indigó és a kakao esik. Az ennél kisebb értékű kultúrnövények szintén az exotikus régióba esnek.

5. Az állatok a növénygazdaság szempontjából két oldalról vétetnek tekintetbe: mint hasznos és mint káros állatok. Az előbbieknek tenyésztése a mezőgazdaság egyik ágát, azt mondhatjuk felét képezi, utóbbiak ellen pedig minden hatásos eszközzel véde-

térő volt. A francia búza adott kat. holdanként 2016 kgr. 81 kgros igen szép színű magot, míg a másik, a gazdasági búza holdanként csak 1560 kgr. magot termelt *kat. holdanként 90 korona hozam többletet feleltett.*

Ki kell próbálni, mely növények lennének leginkább hivatva kedvezőtlen év esetén az országunkban par excellence termelhető *lóherét mint takarmánynövényt pótolni.*, mely növény szolgáltatna biztosan első és korai zöldtakarmányt, melyik adna az itteni viszonyok alatt megfelelő őszi takarmányt augusztus hótól kezdve késő őszig.

Kísérletezni kell az irányban, hogy megtudjuk, mely mesterséges trágyák iránt legálásabbak a mi kultúrnövényeink, az az mely hiányzó tápanyagot kell a talajba pótolni. Az egyoldalú és kombinatív kísérletek műtrágyával a szántón és réten hivatva vannak az erdélyi rész növénytermelésnek hatalmas lendületet adni, mert valóban kevés része van nagy Magyarországnak most már, ahol annyit vétkeztek és vétkeznek még most is a pótlás terén, mint itt nálunk.

Mezőnkön a trágyázásnak oly szembe-
szökő jeleit látjuk, hogy a talajnak trágya-
inségére lehet következtetni. Az erdélyi gazdaságok istállóinak hidlások berendezése — mellelleg mondván: egy főtényezője Erdély szegénységének — magával hozza, hogy a trágyatermelés még megfelelő takarmány és állatlétszám mellett sem elégséges arra, hogy terméseinket állandóvá és biztossá tegyük és ezen tények beismerésével a műtrágyák felkarolása a közel jövő feladata leendő. Ne találjon ezen most is már actualis kérdés bennünket előkészületlenül, ne tapogassunk akkor a sötétben és ne okoljunk kárunkon. A műtrágyákkal való kísérletezés úgy a szántón mint a réten — minden irányban összehasonlító módon végezendő.

Erdélyben a tengeri a nép kenyere és mégis mily mostoha művelésben részesítetik. Senkinek eszébe sem jut a tergerit *harmad-szor* is, vagy talán csak alaposan megkapálni; az 1, esetleg 2-szeri kapáláson kívül a tengerinek nem dukál több!? Ki kell terjeszteni a kísérletezést oda is, vajjon mennyire hálálják meg kultúrnövényeink a több és jobb munkát, milyen befolyással van a gépvetés — már

kezni igyekszik a mezőgazda. Az ember a tenyésztés tárgyát képező állatokat az idők folyamán vad állapotukból kiemelte, akarátának alárendelte és tenyésztés tulajdonságukat növelte, nagyobb tehetőségi fokra emelte. A „házi állat“ elnevezés nem egészen találó, mert nagyon sok közülök a házzal egyáltalában érintkezésbe sem jön, bár rendszeresen tenyésztetik. A tenyésztés alatt álló állatot az ember legrégebb kultur-tulajdonát képezik, mert a legfontosabbakat már a történelem előtti időben is az ember oldalán találjuk. Igaz, hogy az ókori népek egyeseket még a vadonban is találnak, de már klasszikus népeknél mind meg vannak szelidülve. A legfiatalabb tenyésztett állat a strucc, mely csak 19-ik században lett megszelidítve és amely szintén rendszeres mezőgazdasági tenyésztésben részesül.

(Folytatjuk.)

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható.

Divatos **férfi ingek**, alsó-nadrágok, gallérok, kékélők és finom angol és francia zsebkendők.

Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálós ingek és kabátok.

Fin és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára

Kolozsvártt, Deák Ferencz-u. 3.

1008

Matrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyszőnyeg szakszertűen készítve, olcsó árban található.

Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapjú és csipke függönyök.

Amerika önműködő ablak-roletták egyedüli főraktára.

az egyenletes kikelés folytán is — a termésre, de a növény fejlődésére egyáltalán.

A szőlőműveléssel vagy gyümölcsfa ültetéssel a gazdaság keretében alig lehet kísérletezni, mert az eredményekből következő tanulságokra a gazdasági üzem éves fordulásával, vagyis lejáratával nem várhatunk évekig, de igenis kísérletezzenek erre hivatott szakemberek nagy termelési kerületek centrumán erre a célra berendezett kísérleti és minta terepeken.

Természetes, hogy a kísérletezéseknek a nagy gazdaközönség csak akkor veheti hasznát, ha részben maga foglalkozik vele, vagy a kísérletek neki hozzáférhetően végeztenek, vagy tudomására hozatnak. Leginkább hajlandó az ember azt elhinni, a mit ő maga tapasztal, vagy társainál lát. — Ezért s mert az erdélyrészi gazdasági viszonyok egymástól vidékenként is nagyon eltérők, okvetlen szükséges lesz a kísérletezést decentralizálni. Egy centrális kísérletezés talán irányadónak szolgálhatna a vidékenkénti kísérletezésnek, de semmi esetre sem lehetne mérvadó egy egész ország termelésére. De miután a kísérletezéseknek tervszerűen kell eljárni, okvetlen szükséges az irányító, a szervező erő és ez csak az állam lehet. Igen, állami segítséggel, egészen tervszerűen, szakközvegek által irányítva kell a kísérletezést a gazdaközönség segítségével az egész országrészre mintegy hálószerűen kiterjeszteni.

Alig is gondolható különben ez állami támogatás nélkül, mert a kísérletezéshez szükséges anyagok beszerzése, talán nem is állana az egyesek módjában, de meg anyagoknak és eszközöknek díjtalan átengedése a kísérletre vállalkozónak, a pontos és lelkiismeretes eljárásra ebben bizonyos obligó is támaszt.

Van hazánknak ugyan országos növénytermelési kísérleti állomása, de elhibázott eljárásnak tartanám, ha ez az egy állomás vezetné rengeteg teendője mellett még az erdélyi leendő kísérletezéseket is és az eredmények szempontjából elengedhetetlen szükséges lenne egy erdélyrészi fiókállomás berendezése. E fiókállomás szakképzett és az erdélyi viszonyokat ismerő vezetője által dolgoztatnák ki a kísérletezés terveit, ez osztaná ki a tervet és a kísérletekhez szükségeseket a vállalkozó gazdáknak, de rendszeresítene mindenütt, hol állami gazdasági intézmények vannak, kísérleti terepeket. Felügyeltné az egész kísérletezést kerületenként az e célra rendelkezésére álló, az az bocsátandó szak- és vándortanárok, földmives-iskolák vezetői, állattenyésztési, borászati és szőlőszeti felügyelők és ilyenek hiányában külön e célra felállítandó felügyelők által, kik egyszersmind az eredményeket is gyűjtik.

Nagyon fontos, hogy a kísérletek ott ejtessenek meg, ahol őket szembetűnően észlelni lehet, például nagy forgalmu utak mentén és nem utolsó dolog az sem, hogy a közönség feltűnő módon, messze olvasható feliratokkal figyelmeztessék a kísérletekre, anélkül, hogy ez reklám számba menne.

A tapasztalat ugyan eddig azt mutatja, hogy a vállalkozóknak egy nagy része megjelkedezik az önként vállalt kötelesegről és nem pontosan számol be a kísérletekről, de minél többen kísérleteznek, annál több adat beérkezésére lehet számítani. Ezen adatoknak a

feldolgozása, belőlük a következtetést levonni, a gazdaközönség széles rétegeivel tudományos és népszerű módon megismertetni a központi fiókállomás és a hozzá beosztott segédek feladata.

Bonchida, 1906. februárius.

Gruner Károly.

(Vége következik.)

A komposzt készítése módja

A komposzt készítése jóformán semmibe sem kerül, mert egy oly háztartásban és gazdaságban, melynek rendszeret a lelke, minden, még oly hasznavehetetlennek látszó hulladékot is félre tesznek. Komposzthoz minden elképzelhető anyag alkalmas, ami alá van vetve rothadásnak és egyáltalán tartalmaz oly anyagokat, melyek a talaj táperezjét fokozni képesek, akár közvetlenül, akár kapcsolatosan a földdel vegyi folyamat útján — közvetve. A komposztrakásba belekerülhet: gaz, burgonyaszár, kukoricacsutka, romlott répa és káposztalevelek, lomb, bab- és borsószalma, romlott állati eledel, polyva, stb. — Ehez bozzájönnek még az állati hulladékok: vér, romlott hús, béirészek, elhullott állatok (ha nem fertőző betegségben hullottak el), azután hamu, korom, seprédék, por, homok, iszap, vakolat, épület omladék. A föld hozzáadása elengedhetetlen kelléke a komposztnak, még pedig azért, hogy az oly anyagokat, melyek a vegyi folyamat következtében szabaddá válnak, főliszvja, megkösse. Legalkalmasabb a könnyebb hűmus-talaj, mert egyrészt könnyebben bocsátja át a légkör savait, másrészt az ammoniak és kálival szemben igen nagy a felszívó-képessége. A homok, iszap, vakolat növelik a komposzt mérszartalmát. Kevéske trágyát is hozzá adhatunk, legjobban e célra sertéstrágya, de szokat még ló és tehéntrágyát is alkalmazni.

A komposztrakást védett, árnyékos helyen kell fölállítani, jó ha az alapja betonból van, de minthogy ez költséges, megteszi a jól ledöngölt agyagalap is. Fő az, hogy a keletkező nedveket ne bocsássa át. Az alapot 2—3 ásu szélességben a föld színe alá áshatjuk. Alakja négyszög. hossza 6—8 m., szélessége 2—3 m., magassága 2 m. A rakást következőleg építjük fel: legalul jön egy meglehetősen vastag földréteg, rája össze-vissza keverve a rendelkezésünkre álló anyagok, helylyel közöl egy-egy réteg mész és ganaj. A mészre megjegyzzük, hogy oltani kell és száradni hagyni. A legfelsőbb réteg mindig föld. Ezt a legfelsőbb réteget a közepén teknőszerűleg mélyítjük, hogy a ráöntendő trágyalé és az esővíz könnyebben behatolhasson a rakás belsejébe. Évenként 1—2-szer forgatni kell a komposztrakást, még pedig oly formán, hogy a hossz végétől kezdve egy kapával fölülről lefelé kapjuk, a lekapált r-szt pedig össze-vissza keverjük. Ha foszfát vagy kálisók állanak rendelkezésünkre, ezeket ilyenkor hozzákeverhetjük és a komposztrakást újból felállítjuk utána pedig leöntjük trágyalével. Ha a komposztrakásba növényi anyagokat is belekekszünk, magvak is hozzákerülhetnek, melyeket azután kihurcolunk a szántóföldre; hogy ezt megakadályozzuk, az ily anyagokat legfölülre rakjuk, a magvak akkor kikelnek, hagyjuk őket nőni és a forgatásnál azután belekapál-

juk. Hogy a komposztrakás minél nagyobb árnyékban legyen, a tetejét bevetjük búkkönynyel vagy sarradellával (csillagfürt), ezek sűrű árnyékot tartanak és igen nagy mennyiségű nitrogént gyűjtnek a rakás számára. 2—3 év múlva a komposzt „érett” és ki lehet vinni, (legalkalmasabb idő: télen) kint kisebb garmadákba rakni és kora tavasszal egyenletesen szétszórni.

Dr. S. A.

A vérhas borjúknál és gyógyítása.

Ez igen veszedelmes borjubetegség s a mely istállóban fellép, szinte lehetetlenné van téve a borjunevelés. Leginkább február és március hónapokban lép fel. Oka egy bakterium, de előidézhetheti a hasas anyaállat meghülése is, ami épp ezen hónapokban oly nehezen kerülhető el. Előidézhetheti hideg, nedvdús takarmány, hideg ivóvíz, a hőmérséklet hirtelen változása és az állat fekvése hideg földön.

Ha már egyszer fellépett a vérhas, gyökeres gyógyítása igen nehéz, legcélszerűbb tehát oly előzetes intézkedéseket tenni, amelyek mellett a vérhas nem léphet fel, és annak továbbterjedését megakadályozni lehet. Az előzetes intézkedéseket ellés előtt, ellés közben és ellés után kell megtenni, ha jó eredményt akarunk elérni. A hasas teheneket körülbelül 4 héttel ellés előtt elkülönítjük és egy gondosan takarított, fertőtlenített istállóba helyezük, alájuk száraz és tiszta szalmát kell tenni.

Ha az ellés közeledésének jelei már mutatkoznak, az anyaállat nemi szerveit, tőgyét és farkát gondosan meg kell tisztítani, legalkalmasabb erre 2%-os lysol-oldat. E folyadék-ból egy keveset a tehen nemi szerveibe is befecskendezünk. Ellés után a borjut ráfektetjük egy tiszta száraz takaróra, vagy vastag tiszta szalmarétegre, egy lysolba mártott zsinnyel lekötjük a köldök-zsinórt közvetlenül a has alatt és levágjuk rövidre. Azután fertőtlenítjük joddal, hypermangansavas káli-vagy lysollal. Ezt a fertőtlenítést több napon át ismétjük.

Ha dacára a hasas tehen gondos ápolásának, a fiatal borju mégis vérhast kap, többféle gyógyszer áll rendelkezésre, melyek többé-kevésbé beváltak.

Az egyik az, hogy 250 gr. rizst és néhány pöszméte-gyökeret megfőzünk 2—3 liter vízben, leszűrjük és reggel meg este a borjuval megitatunk egy-egy ilyen adagot. A borjut emellett száraz és meleg helyen kell tartani, táplálékul friss tejet kap. Ennél jobban bevált a formalin. 1 liter tejhez hozzáteszünk egy kevés székfüteát és 0.1 gr. formalint. — Hogy az 1:10,000-hez formalinarányt pontosan betarthassuk, veszünk egy 5 gr. os cseppető üveget, ez 100 cseppet tartalmaz. Ha ebből 1 liter tejbe 2 cseppet teszünk, meg lesz a helyes arány. F.

Lóheremagot vásárol a legmagasabb napi árban

HALDEK

magnagykereskedése és heremagkiviteli üzlete, József főherceg Ö cs. és kir. Fensége udvari szállítója

BUDAPESTEN, VII. KERÜLET, KÁROLY-KÖRÜT.

KISEBB SZAKKÖZLEMENYEK.

+ Havi vakság lovaknál. Ez különös betegsége a lovaknak; általában fertőző betegségnek tartják, közelebbi oka azonban még ismeretlen. Csak annyit sikerült megállapítani, hogy leginkább mocsaras vidékeken fordul elő. Abban áll, hogy az állat szeme kezdetben könnyezik, fáj, kerüli a fényt a szembogara (pupilla) pedig összeszűkül. Nehány nap múlva zavaros lesz a szem előcsarnokában levő folyadék, a szivárványhártya rajza összefolyik és zöldes színű lesz. A betegség későbbi folyamatában a szembártya és szivárványhártya között sárgás színű bolyhos részek jelentkeznek, melyek ezt a tért majdnem teljesen betöltik. Ez így tart közel egy hétig. A sárgás anyag azután felszívódik, a szem ismét tiszta lesz, a szem bogara visszanyeri eredeti nagyságát. Nehány heti szünet után a betegség újból beáll, a szünetek mindig rövidebbek lesznek, míg végre a ló teljes vakságának beálltával a nyugalom helyreáll.

Mint fentebb mondtuk, leggyakoribb ezen betegség a mocsaras vidékeken. Egyesek a mocsaras, agyagos talajon nőtt takarmányban és ivóvizben keresik a havivakság szülő okát. Régebben átörökölhetőnek hitték a bajt, ez azonban csak látszólagos és csak akkor fordulhat elő, ha az anyaállat hasassága idejében havivakságba esik; ilyenkor azután a felszívódott fertőző anyag átmehet a méhre is. Ha ilyen beteg apaállatot egészséges vidékre visznek, a baj lassankint mulik, a tőle származott csikók pedig egyáltalában nem kapják meg. A fertőzés tehat csak helyi.

Törvényeink a havi vakságot szavatossági főhibának tekintik. Lóvásárlásnál nagyon óvatosoknak kell lennünk. Az eladó sokszor megsérti a havi vakságban szenvedő ló szemét, hogy ezáltal a közönséges gyulladást látszatát keltsse és a tapasztalatlan vevőt félrevezesse. Közönséges gyulladással a szem bogara megtartja eredeti nagyságát, havivakságnál pedig összehúzódik. Némelykor meg a vevő — hogy ismét lerázza a vásárolt lovat — gyulladást okoz és ráfogja, hogy havivakságban szenved, holott a ló egészséges. Ezt épp úgy ismerhetjük fel, mint az előbbi esetet. Az ilyenekre nagy figyelemmel kell lennünk.

K. N. 7.

+ Hasas tehenek táplálása. A fedezett tehén a megtermékenyített ondót saját testének anyagaiból táplálja. Minthogy a tenyésztehenek egyszersmind tejelők is, a nyújtott táplálékot úgy kell megválasztani, hogy ketős céljának, t. i. az állat fejlődésének az anyaméhben és a tejkiválasztásnak — megfeleljen. E célra a foszfortartalmú tápanyagok nélkülözhetetlenek. Igen sok helyen gyáripari termények hulladékaival etetik a teheneket, ilyen a szesz- és sörfőzdek hulladéka, a tejkiválasztásra ezek alkalmas tápanyagok, azonban csekély foszfortartalmuknál fogva, hasas tehenek etetésére nem jók, sőt ha ezen anyagok savanyu állapotban vannak, ártalmasak is, épp ily alkalmatlan a fagyos burgonya, oly zöld tápanyag, melyet a dér megcsipett, répalevelek, ez utóbbiak azért nem, mert savtartalmuknál fogva hasmenést okoznak. Szokták újabban melasszevel is etetni a hasas teheneket. Ez nagy elővigyázatot igényel. A hasas állapot első heteiben elegendő naponként 2 kg. előrehaladottabb állapotban azonban teljesen föl kell vele hagyni. Legjobb tápszer a jó egészséges szóna, naponta kb. 1 kg. olajpogácsa és zabdara, ez utóbbi jó gazdag fehérnyé, zsiradék és foszfát-tartalmáért. Nagyon jó még a malátacsira, mely

szintén sok fehérnyét és phosphorsavassókat tartalmaz. A hasas tehenet jól kell táplálni, nagy gondunk legyen azonban arra, hogy el ne hizzék, mert kövér tehenek nem fejlesztik tökéletesen a borjut, nehezen ellenek és könnyen kapnak ellési lázt.

+ A liszt sikértartalmának meghatározása gyakorlati uton. Erre nézve a Molnárók Lapja a következőket írja: Megmérünk egy marék lisztet és annyi vizet adunk hozzá, hogy kemény tésztát gyurhassunk belőle. Eljárás közben gondosan vigyázzunk, hogy a lisztől valami el ne szóródjon. Midőn a tészta már meglehetősen kemény, összeszedjük egy kis labdaalakban és hagyjuk egy kis ideig állni: hűvösebb helyen 30-35 percig, melegebb helyen 15-20 percig. Ezután ezt a kis tésztaalabdát ujjaink közé vesszük és asztal fölött függő, egy fémcappal ellátott, vizes edényből lecsurgó tiszta víz alatt addig nyomkodjuk és tapogatjuk, illetőleg gyurjuk ujjaink között, míg az abból lecsurgó víz olyan tiszta lesz, mint az edényből reácsurgó víz. Midőn ezt észrevettük, felhagyunk a gyurással és a kezeink között maradt bizonyos mennyiség az úgynevezett *siker*, a többi rész, amely a lecsurgó vízzel a mosásztalon levő edényben leülepedett, az a *keményítő*. Üzleti szempontból történt pontos vizsgálatnál az esetleg a mosás alkalmával a sikerből levált kis csafatok, midőn már a keményítő leülepedett, leszűrendők és a sikerhez adandók. De — mint mondtam — ez csak egy pontos sikértartalom-meghatározásnál szükséges, házi szükségletnél elkerülhető. Most a nyert mennyiségű siker megméréndő, ennek súlyát levonjuk a mosásra adott liszt súlyából és így megkapjuk a liszt sikértartalmának mennyiségét és megkaphatjuk a keményítőtartalom mennyiségét, ha az alsó edényből a vizet csendesen leöntjük és a leülepedett keményítőt lemérjük. Ez a gyakorlati eljárás a liszt sikértartalma meghatározásának.

+ A csont feldolgozása trágyának. A csont tartalmaz átlag 21% phosphorsavat, 4% nitrogént és 31% meszet, mind oly anyagok, melyek a növények fejlődésének előmozdítására igen értékesek. Már magában a phosphorsav is igen értékessé és keresetté teszi a csonthulladékot. Es gazdáink legtöbbje a helyett, hogy saját céljaira használna fel a csontot, potom áron odaadja a rongyszedőknek. A csont úgy, ahogy van, trágyázási célokra nem használható fel, mert a benne lévő nyivtartalomnál fogva csak ritka esetben bomlik alkatrészeire. A nagy műtrágyagyárak a csontot 2-6 légnyomás alatt párolják vagy pedig 15-25%-os kénsavval feloldják. Az első esetben nyerik a csontlisztet, utóbbi eljárással a csontliszt-superphosphátot. A gazda ezt az eljárást nem követheti, sőt még a csont megőrlésére is ritka esetben van alkalmunk. Azért legajánlatosabb a csontokat oly apróra, ahogy csak lehet, összetörni, rétegenként frissen égetett mész. föld és szalma-mentes ló vagy juhtrágya közé tenni, az egész földdel befedni. A tetején bemélyedést csinálunk és időnként ráöntünk trágyalét, vagy vizet. Rakhatunk rétegenként hamut, turfát és baromfitrágyát is. Szokták az összetört csontokat a komposztrakás felállításához is használni. (D. L. P.)

+ Gyümölcsfák kérgének f-lepedését különösen fiatal fáknál, 2 ok idézheti elő: 1. a fagy, mely hosszú, szakadozott szélű repedést okoz; 2. nagyon buján tenyésző fáknak nedvkeringése oly nyomást gyakorol a kérgre, hogy az nem képes ellentánni, hanem megrepedezik; különösen tavasszal észlelhető

ez, mikor a nedvek keringésbe jönnek. Akármilyen legyen a kérgerepedés oka, a gyümölcsfára ez káros hatású. A leszakadt kérgedarábokat el kell távolítani, a támadt sebhelyeket pedig faviasszal bekenni. Ha éppen nincs kéznél viasz, tehéntrágya és agyagból készítünk ragasztékot, evvel a sebhelyeket bekenjük és átkötjük egy régi zsákdarabbal. Még ha faviasszal kentük is be a sebhelyeket, akkor is jó, ha a tetejébe ily ragasztékot és kötést teszünk.

+ Tejtisztítás. Hogy a tej minél mentesebb legyen káros anyagoktól, a legnagyobb gonddal kell lennünk a tiszta kezelésre. Az istálló legyen tiszta, jól szellőztetve és ne legyen alacsony, fülledt levegője, a tehenek meg ne szorongjanak. Fejés előtt a tőgyet mossuk le alaposan. A fejő csak tiszta kézzel nyuljon a tehén tőgyéhez és ha az egyiket már megfejte, mossa meg a kezét és csak azután fogjon hozzá a következő tehenhez. Az első pár tejsugarat legjobb a földre fejni, mert a csecsbe bacillusok hatolnak be és így az a tej tisztátlan. Fejés után a tejet azonnal el kell vinni az istállóból és leszűrni és pedig szűrőpamuton keresztül, amely a tisztátlan anyagokat és részben még a baktériumokat is visszatartja. A tejet ezután 10-12 C. fokra hűlni hagyjuk és hűvös helyre elteszük. Van igen sok műszer, gép, a tiszta fejéshez, de hogy ezek megfelelnek céljuknak, nagyon kétséges és ezeket hiába használnók is, ha nem ügyelünk egyébként a tisztaságra, a környezetre.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— Államsegély mellett rendezett kiállítás Nagyszebenben. Az állam és Széchenyvármegye által segélyezett, pénzbeli díjak és dicsőítő oklevelek kiosztásával egybekötött XVII. időszaki tenyészszarvasmarhavásár Nagyszebenben f. évi március hó 26. és 27-én tartatik meg.

— Növénytermelési kísérletek című közlemény sorozatunk a közelebbi számban végét éri — arra kérjük t. munka- és gazdátársainkat, ha hozzá akarnak szólni, szíveskedjenek cikkeiket e héten beküldeni.

— Gyümölcsészeti tanfolyamok. A földmívelésügyi miniszter a gyümölcsstermelési ismeretek megkedveltetésére lelkészeknek, tanítóknak, gazdáknak *Budapestben, Kolozsvárott, Keszthelyen, Tordán, Kisszebenben* kurzusokat rendeztet. A tíz-tíz napra terjedő kurzus elméletileg, de főleg gyakorlatilag bevezet az okszerű gyümölcsstermelés ismereteibe: szaporítás, nemesítés, dugványozás, visszametszés, félmagas törzsű fák és törpe fák nevelése, oltás, metszés, stb., gyümölcsstermelés, eltartás, csomagolás, aszalás, gyümölcsstermelés. Lelkészek részére *Budapestben* és *Kolozsvárott* lesznek kurzusok. A budapesti kurzus március 26-tól 31-ig lesz. A kurzust *Angyal* Dezső vezeti, a gyakorlati ismereteket *Ritter* Károly főkertész adja elő. A kurzus a kertészeti tanintézetben lesz. A kolozsvári kurzus a gazdasági tanintézetben lesz, határideje április hó 2-7-ig, Keszthelyen március 22-31, Tordán március 26-tól április 4-ig, Kisszebenben ápr. 17-től 26-ig lesznek tanítók részére kurzusok s a fölveendőket ellátási segélyben részesülnek.

— A székely nép pusztulása. A „Székely-Udvarhely” című lap 16 ik száma a székely nép pusztulása egyik okául a következőket hozza föl: „Az 1879. évi XXXI. és az

Szőlők rigolozását gőzekével

70-80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

Timár János, Maros-Szent-Királyt.

1898. évi XIX. t. c. drákói szigorral hajtának végre a Székelyföldön, úgy, hogy e törvényekkel koldussá és földönfutóvá tették a székely népet, az erdélyi részek magyarságának törzsozlopát. Az erdőtörvény alapján, 1889. január 1-től 1906. január 1-ig, tehát 17 év alatt egyedül Udvarhelymegyében 1.432,269 K. pénzbüntetést, kártérítést címén, 326,400 Koronát erdőkezelési költség címén, 80,000 K.-t erdőörök fizetésére, 100,000 K.-t faeladási igazolványok beszerzése és kiállítására, 25,000 K.-t csemeteültetésre, vagyis körülbelül 2.189,696 K. át róttak ki és szedtek be a székely birtokosság saját magánvagyonát és tulajdonát képező erdőterületeinek állami kezeléséből kifolyólag. Ugyancsak e megye területén erdő- és legeltetési tilalom áthágásáért ez idő alatt mintegy 85,728 egyént hurcoltak a vármegye fogházába. Alapul véve a fönnebbi számítást már most a négy székely vármegyében, kitűnik, hogy e négy vármegye gazdaközönségére 12655,366 K. pénzbüntetést vetettek ki és 428,640 egyén lett erdő- és legeltetési tilalom áthágásáért hosszabb-rövidebb időre elítélve, vagyis a Székelyföld lakosságának $8\frac{1}{2}\%$ a. Elképzelhető tehát, milyen erkölcsi pusztítás okozójává lett ilyenformán az erdőtörvény túlszigorú és a különleges helyzettel mit sem törődő végrehajtása. Mi a magunk részéről azt hisszük, hogy a fönnebbi szám adatok tulzotak, de azért mindenesetre felhívjuk a székely kirendeltség figyelmét, hogy ha esetleg mégis nem helyesen vagy túlszigorúan alkalmaznák az erdőtörvényt, a netalán fennálló hibák megszüntetésére a szükséges intézkedéseket megtegye.

— **Komlómok.** Március 1-én életbe lépő külföldi vámszerződés szerint: a Német-birodalom határán 20 márka vámot fizet az osztrák és magyar komló. Tehát 6 márkával többet, mint az elmúlt évtizedbe, a viszonyosság (az orosz komlóval szemben is) 24 korona. Talán nem lesz érdektelen itt közölni egy külföldi szaklap hírért, hogy a belga Alost környékén 1906-iki várható termésre már elővételeket tesznek.

— **Rabok mint szőlőmunkások.** A Bányamegyei Gazdasági Egyesület nagyon cél-szerű újítás életbeléptetésével foglalkozik. Az újítás abból állana, hogy a szőlősgazdák szőlőmunkálatokra a kir. törvényszék rabjait alkalmazhassák. A rabok csoportos munkákra lennének használva és pedig a márciustól augusztusig terjedő időszakban. Természetesen a szőlősgazdák a kellő munkabért fizetnék a rabmunkáért is.

Mi nagyon helyesnek tartjuk a rabok munkaerejének illetően kihasználását, amely mindenesetre emberségesebb és tisztességesebb munka, — sőt hasznosabb is — az eddigi kényszermunkánál. Föltételezve természetesen, hogy minden rabot a maga élethivatása és foglalkozási körében alkalmaznák. Attól, hogy a rabok munkájával konkurrenciát támaszunk, a mezőgazdasági munkások ellen, ma már alig tarthatunk, mert a nagyarányú kivándorlás folytán a mezőgazdasági munkaerő ugyanis erősen megfogyatkozott és aprónként minden rendelkezésünkre álló munkaerőt fel kell használnunk e hiány pótlására. Idővel

talán még a katonaságot is, amely a mezőgazdasági munkában valóságos nemzeti célokra lesz kihasználható.

— **Kecskemét gyümölcskivitele.** A kecskeméti vasuti állomáson a múlt év folyamán föladtak összesen 78,608 mmáza gyümölcsöt, amelynek legnagyobb része külföldre ment.

— **Bir okvásárlás.** Illetékes helyről nyert értesülésünk szerint az Anhalt-dessau herceg Sárosban levő hertneki 21,000 hoid birtokát a „Magyar föld“ részvénytársaság vásárolta meg parcellázás céljából.

Mi csak őszinte örömkönnel adhatunk kifejezést afölött, hogy egy külföldi főur birtoka ismét magyar kézre kerül vissza és az a kisbirtokosság között parcelláztatik.

— **Oroszország gabona kivitele Németországba Dunán.** Oroszország Délnémetországba irányuló gabonakivitelét a dunai víziút felhasználásával követlenül Rénin át akarja vinni, úgy, hogy az orosz vasutak Rénig, igen olcsó tarifákat engedélyeznének. Réniben a gabona hajóra rakva a Dunán szállítatnék Passau illetve Regensburgig. Ezen szállítási módokat gazdaságosnak ígérkezik, mivel Délnémetországban jobb ára van a gabonának, mint az északi kikötő városokban. Állítólag tárgyalt is már az orosz kormány az osztrák Dunagőzhajósi társasággal és az orosz délnyugati vasúttal, sőt Réniben nagy tárházak építését is tervbe vették. Ha az orosz gabona a szóban levő útirányon át tényleg utját venné is Délnémetország felé, ezen forgalom aligha öltene nagyobb arányokat. Azon tény tagadhatatlan azonban, hogy a Balkán-államok gabonatermésének piaci árát lényegesen lenyomná.

— **A gödöllői baromfitenyésztő munkás nőket képző iskolában** tíz egyenkénti 480 korona ösztöndíjjal ellátott ösztöndíjas hely üresedett meg. A feltételek röviden a következők: 16—30 éves kornak születési bizonyítvánnyal való igazolása, erős, egészséges testalkat, magyar nyelv tudása, írni, olvasni tudás igazolása, kiskoruknál a szülők bejegyzését kijelentő nyilatkozat, melybe fölveendő az is, hogy az illetők alávetik magukat a szabályoknak.

— **Mennyit termel nálunk egy selymentenyésztő?** A termelési összehasonlító adatokból az tűnik ki, hogy egy tenyésztő átlag 18 kiló 75 deka gubót, a franciaországi termelő átlag 62 kiló 75 dekát termel. Már ebből a szembeállításból kitűnik, hogy a kereset nagyságának fokozására kell törekedni. Hogy ebben az irányban is van haladás, kitetszik abból, hogy jóllehet a termelők száma alig emelkedett, félmillió gubótermeléssel nagyobb az ez évi, mint a tavalyi s hogy a franciaországi átlaghoz még messze vagyunk, — az tisztán azért van, mert nincs elég eperfa. Az eperfaültetés minden községnek legnagyobb föladata.

— **Szőlőmunkások képzése.** Az erdélyrészi szőlők felújításának nagy, fontos munkája erélyesen folyik. A székelyföldi miniszteri kirendeltség csak közelebbről 1 millió oltványt és 4 millió vesszőt osztott ki s most azok okszerű kezelésére igyekszik kiképezni a kisgazdákat. Evégből Dicsőszentmártonban szőlőmunkás tanfolyamot rendez. A jelentkezők gyakorlati kiképzésüket az ottani

mintatelepen nyerik. Bővebb tájékoztatást a székelyföldi kirendeltség nyújt.

— **A világ bortermése 1905-ben.** Eddigi statisztikai összeállítások szerint az egyes bortermelő országok 1905. évi terméseredménye a következő mennyiségeket tünteti fel: Franciaország 56.666,000 hl., Olaszország 32.500,000 hl., Spanyolország 17.000,000 hektoliter, Algír 7.740,000 hliter, Magyarország és Ausztria 7.300,000 hl., Portugália 4.000,000 hl., Románia 2.000,000 hl., Oroszország 3.000,000 hl., Bulgária 1.300,000 hl., Németország 3.200,000 hl., Törökország 1.500,000 hl., Szerbia 350,000 hl., Svájc 1.000,000 hl., Görögország 1.200,000 hl., Argentína 1.400,000 hl., Chile 3.000,000 hl., Peru 100,000 hl., Brazília 200,000 hl., Észak-amerikai Egyesült-Államok 1,300,000 hl., Mexikó 20,000 hl., Bolívia 30,000 hl., Tzokor Madeira 150,000 hl., Fokgyarmat 200,000 hl., Ausztrália 250,000 hl.

— **Mellékletünk.** Lapunk mai számához csatoltan veszik olvasóink az „Oberurseli Motor-gyár r. t.“ értesítését. Ajánljuk szíves figyelembe.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egyet! tagnak. Jogi tanácsot csak előzetesen adhatunk. Meghozott ítélet ellen — fellebbezésnek van helye. Különben is: miért nem hordat ő répát szombaton vasárnapra is? Azért nem büntetik meg. Mindenek felett áll annak az országnak a törvénye, amelynek a kenyereét esszük

A Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősege

Kolozsvárt, Jókai-utca 2-ik szám alatt

(gr. Rhédey-ház, I. em.)

— Ez intézet alapfőkéje 40 millió korona. —
ZÁLOGLEVÉLKÖLCSÖNÖKET

nyújt földbirtokra és nagyobb városokban fekvő házakra, — a mennyiben a pénzügyi viszonyok változtatást nem követelnek — $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelekben a következő feltételek mellett:

15 évi törlesztésre	9.20%
20 évi törlesztésre	7.60 „
25 évi törlesztésre	6.70 „
30 évi törlesztésre	6.10 „
35 évi törlesztésre	5.65 „
40 évi törlesztésre	5.35 „
42 $\frac{1}{2}$ évi törlesztésre	5.25 „
45 évi törlesztésre	5.10 „
50 évi törlesztésre	4.90 „
65 évi törlesztésre	4.60 „

Kölcsönök $4\frac{1}{2}\%$ -os záloglevelekben is kaphatók ezekhez viszonyított magasabb annuitás és kedvezőbb leszámítás mellett.

A fennebbi részletekben úgy a kamatok és kezelési, mint a tőketörlesztési hányad is befoglaltatik.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve

az „Erdélyi Gazdasági Egylet“

bizalmi férfiai adnak véleményt.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

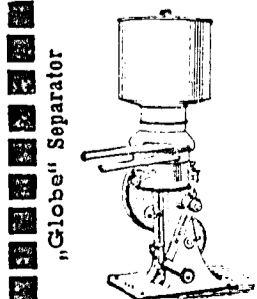
Felölös szerkesztő és kindó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

BER ERNŐ

A LAP AZ ERD. GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Teljes tejszövetkezeti berendezéseket

Első magyar tejjgazdasági gép- és eszközgyár Fuchs és Schlichter, BUDAPEST, VI., Jász utca 7.

Különlegesség: „Svéd Globe Separator“

1660

Árjegyzékek, költségvetések, tervek ingyen és bérmentve.

kézirő- és turbina-hajtásra, ugyszintén mindennemű tejgazdasági gépeket és eszközöket tejszállításhoz, vaj- és sajtgyártáshoz legelőnyösebben szállít az

Most

a legjobb alkalom, amikor igazán szép I-ső osztályú szőlő-OJTVÁNY- és VESZŐ olcsó pénzen kapható!

Bakator, Frdei, Ezerjő, Furmint, Leányka, Mézesfehér, Mustosfehér, Ol és Rajn., Rizling, Szlankamenka, Veltelin, Alic., Bousche, Petit bousche, Cichant, Burgundi, Carbenet, Kadarka, Merlot, Chasl. Bl. roug. Musc. Alexandr., Passatuti, Ottonel stb. stb. Ezre 160—180 kor. száza 18—20 kor.

Kiváló csemegék: Ezre 180—250 kor, száza 20—50 kor.

Legfinomabb és legújabb újdonság a „CSABA GYÖNGYE“ érik már július elején, gyökeres ojtvány száza 70 kor, 10 drb. 10 kor.

Európai sima ugyanebből ezre 600 kor., száza 65 kor, 10 drb. 10 kor., drbja 2 korona.

„EZER ÉVES“ gyökeres ojtvány száza 35 kor., 10 drb., 5 kor.

Európai sima ezre 60 kor., száza 10 kor 10 drb. 2 kor.

Gyökeres 2 éves Ripar port. I. oszt. 35 kor., II. oszt. 30 korona.

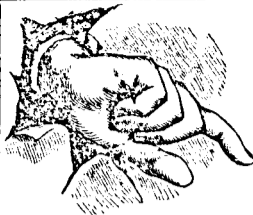
1 „ „ Solonis I. „ 30 „ II. „ 25 korona.

Sima „ „ I. „ 18 „ II. „ 4 korona.

EUROPÁI sima veszők: 860 legfinomabb és legújabb fajokban legolcsóbban: **Arjegyzék**, mely mindezek leírását, metszését, érési idejét, stb. tartalmazza, 68 a legszebb eredeti nagyságu fénynyomattal 75 fillér beküldése ellenében bérmentve. Megrendeléseket $\frac{1}{3}$ előleggel kér

WILLINGER MÁRTON szőlészete, Zomba, (Tolnamegye.)

Excelsior zöld ojtó gummi 98% biztos megeredéssel 1 kgr 35 kor $\frac{1}{2}$ kgr. 18 kor., $\frac{1}{4}$ kgr. 10 kor HORDÓK: Több ezer Hl. még most is bor van benne, transport és ászok, mind igen jó karban s alig használt Hl.-je $4\frac{1}{2}$ —7 koronáig. 1688

A címre tessék ügyelni!

VALÓ-

di francia különlegességek (óvszerek) csakis F. Berguerand fils leghíresebb párisi gyárostól legelőnyösebben beszerezhetők

Polgár Sándornál

Budapest, VII. kerület,

Erzsébet-körút 50. sz.

Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve 1691

Ré pamag

oberndorfi, 100 kg. 48 korona

székely tengeri legkorábbi,

bőtermő prairie királyné tengeri,

tenyészállatok, tojások

Gróf Teleki Árvéd

drassói uradalmában,

u. p. KONCZA.

1675. II.

Magyar Czirokipar Részvénytársaság

Budapest, V., Váci-körút 32.

Sürgőnyczim:
COLONIALE.

Bankszámla
a Magyar Kereskedelmi
Részvénytársaságnál.

TELEFON
85—60.

A legelőnyösebb feltételek mellett szerződik olasz seprő-czirok termeltetésére egy vagy több évre, melyre kamatmentes előleg is nyújt s mindennemű a termelésre vonatkozó biztosítással készségesen szolgál.

Eredeti florenczi friss termésű vetőmagot a legmagasabb csiraképességgel, beszerzési áron bocsájt termelőknek rendelkezésére

Termelési utmutató könyvünket ingyen és bérmentve küldjük. 1697

Újabb gyártási ágazatok felölelése és régiek felhagyása miatt a következő rendkívül olcsó árak mellett szállítok

EKÉKET

1 vasu ekék R. 10. M. k. 20, 3 vasu ekék III. számú K. 60.

1 „ „ R. 14. M. k. 35, 3 „ „ II. számú K. 50.

1 „ „ D. 14. M. k. 35, 3 „ „ I. számú K. 45.

1449

Drössler Károly

cs. és kir. szab. gazdasági gépgyár VI., Váci-körút 59.

Gyár: Pozsony. — BUDAPEST. — Gyár: Pozsony.

A SMITH-PREMIER-IRÓGÉP

a világ legjobb gépe. — Grand Prix 1900. Paris.

300,000 darab Smith-Premier már használatban

Vezérképviselő Erdély, Szatmár- és Máramaros megyék részére:

Strasser Izidor

Kolozsvár, Wesselényi Miklós-utca 22.

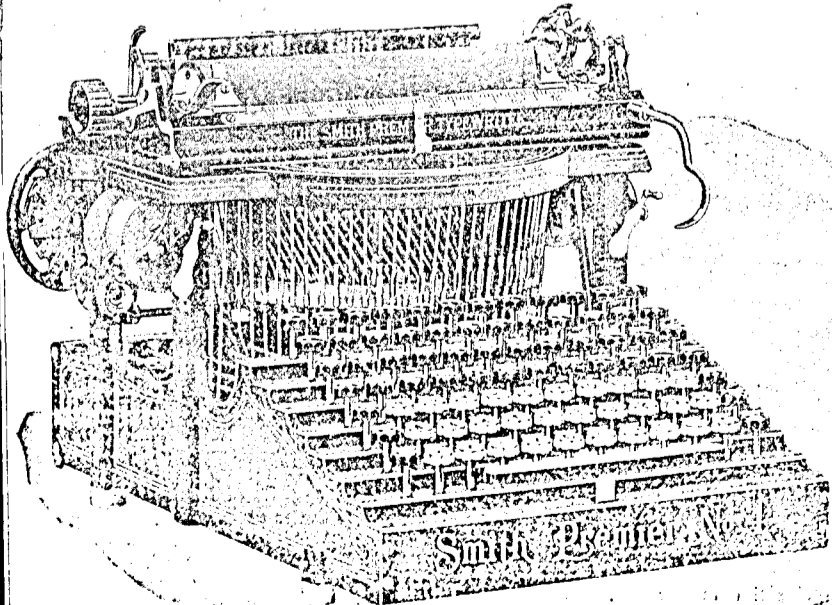
Központ:

Budapest, Andrassy-út 4.

Írógépmunkákat és sokszorosításokat a legjutányosabb árban elvállalok.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

1546.

Értesítés.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy a kedvező feltételű kölcsönnyújtása és előzékeny eljárása révén kitűnő hírnevű

„Nagyszebeni földhitelintézet“

részéről

Kolozs és több szomszédos megye területére
ingatlan jelzálog kölcsönök
„Kizárólagos ügynökségével“

bizattam meg.

Ebbeli működésomban legkedvesebb kötelességem, hogy a bizalomteljesen hozzám forduló feleknek a lehetőségig gyors és költséget kímélő eljárással szolgálatára legyek.

Bármilyen felvilágosítással, útbaigazítással készségesen díjmentesen szolgálak.

Különös előny: eljárásomnak, hogy minden kölcsönvevő bármily elhanyagolt birtok- és teher viszonyai végreleszen rendeztetnek.

Egyidejűleg óva intem a n. é. közönséget akár helybeli — akár budapesti — vagy vidéki pénzközvetítő csábító hirdetéseknek vagy „szaladó ügynököknek“, — amelyek ilyenmü jelzálogkölcsönt pénzügyintézetek közvetlen megbízását nem igazolják — fel nem ülni, mert ezek eljárása teljesen megbízhatatlan. Időt vesztes és minden esetben akár eredményes- akár nem teljesen költséges.

Teljes tisztelettel 1243

Erdélyi erdő-faanyag és bányáügynökség.

Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

„Ugyanott discret és legmegbízhatóbb módon bér- és magánházak, építési telkek, földbirtokok eladása és vétele a legkedvezőbb feltételekkel, valamint birtokbérletek lebonyolításnak.“

Fischer's
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztá kivitelben
pontosan és olcsón
Fischer's
Photozinkográfia - Műintézet
Budapest
VIII. Vas-utca 7. szám
Változó megrendelések is pontosan
eszközölhetnek.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	460.000.— K.
Alapítványok	1.493.240.— „
Tartalékok	601.263.93 „
Összesen: 2.554.503.93 K	
1901. évi fölösleg	90.349.— K
1902. „	59.782.36 „
1903. „	109.331.73 „
1904. „	72.438.23 „
1905. „	61.730.60 „

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módozatok szerint.
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből ugy. a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést kaptak.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett 1903. évben jégkár ellen biztosítottak 4%-os díjvisszatérítésben részesülnek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál.

1013

az igazgatóság.

Birtoktulajdonosok, uradalmak és gazdák figyelmébe!

Mindenkinek postán franko azonnal küldünk, mielőtt vetési célra lóheremagot vásárolna, kérjen levelezőlapon mintát.

Bizonyos mennyiség olyan háromszékmegyei gazdaságokból vásárolt legjobban sikerült, természetből arankamentes földterületeken termelt legszebb, legmagasabb csiraképes, legelsőrendű nagyszemű lóheremagot ólomzáróltattunk a m. kir. kolozsvári magvizsgáló állomás közbejövételével, hogy minőségre, csiraképességre stb. ehhez hasonló csak nagyon kevés lehet az országban. 1512

Ezen kiváló minőségű lóheremagot tekintve, hogy a rendelmények naponta jönnek, valameddig készletünk tart, 100 kilós zsákokban plombozva és elszállítva 100 kilóját a brassól vasuti állomáson feladva 145 koronába adjuk készpézzel.

Czim: Kohn Mórítz Fiai Uzon, Háromszékvármegye.

Az elmúlt
rendkívüli
száraz
nyár
folyamán
ismét a

Küküllőmenti

Első szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: CASPARI FRIGYES MEDGYES, 135. N. Küküllőmegye) volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan minőségű szőlőoltványokat szállít.
Képes árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve. 1639

Egyedüli FERLACHI gyártmány,

mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el. — Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1323

fégyvergyár és (prácios) puskaműves

FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és cséllövő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8— kilogramm.

Forradalom!!!

Legujabb Legujabb.

A vadászvilág technikai terén való orvoslásra a TAMBOUR-féle kettős hatású önműködő biztosító és ellenbiztosító szabadalom a bármily rendszerű fegyvereknek rögtönai lökészenléte ad és egyszetsmind abszolote biztosítást véletlen elsülés ellen.

A töltött fegyver felhúzott kakasokkal, beállított rögtönzövel bármily helyzetben, csak a Tambor szabadalom által van minden veszély elhárítva, minden fegyver veszélytelen lesz mint egy sétatob.

Kérjen kimerítő prospektust ingyen és bérmentve.
Levelezés magyar! Levelezés magyar

A legjobb minőségű juta- és ten-

Zsák

vizhatlan kazal-, gép- és szeker-

PONYVA

bármily méretben a legolcsóbb gyári árban kapható 1451

Gazdasági kereskedelmi és iparbank Részvény-Társaság

BUDAPESTEN, ERZSÉBET-KÖRÚT 35.

Telefon 149 Postatakpztri Cheque számla: 15603
Cheque számla: a Magy. Ieszá nit. és pénzváltó-banknál

BANKOSZTÁLYA

utján törlesztéses jelzálogkölcsönt földbirtokokra, továbbá városi bérházakra legelőnyösebb feltételek mellett és leggyorsabban bonyolít le az érték legmagasabb arányáig. Megkeresésnél beküldendő a telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv.

VÁLTÓ

kölcsönt gazdáknak, birtokosoknak, gazdatiszteknek,

KÖLCSÖNT

sorsjegyekre, értékpapírokra és vidéki takarékpénztári részvényekre a legelőnyösebb módon eszközöl.

Árjegyzék, költségvetés és szakszerű felvilágosítás ingyen.

Gazdasági egyesületeknek, valamint községi szövetkezeteknek tömeges megrendelésnél rendkívül kedvezményes árak és feltételek.

GÉPOSZTÁLYA

utján szállít csakis elsőrendű gyártmányban legkedvezőbb feltételek mellett:

Gazdasági gépeket,
Gőzcséplő-készleteket,
Tolókerek-rendszerű vetőgépeket,
Egytelmes acél-ekéket,
Gazdasági malomberendezéseket,
Tejgazdasági gépeket,
Fűrészfajri berendezéseket,
Szecskavágókat,
Répavágókat,
Morzsológát,
Darálókat stb.

Tejgazdasági, baromfityényszeres-gépek és eszközök, fejtelepek, csukor-, szesz- és keményítő-gyárak be-, rendezése. Műtrágya, erőtakarmányok Derbymalasse, zsák, ponyva stb. stb.

1461

1461

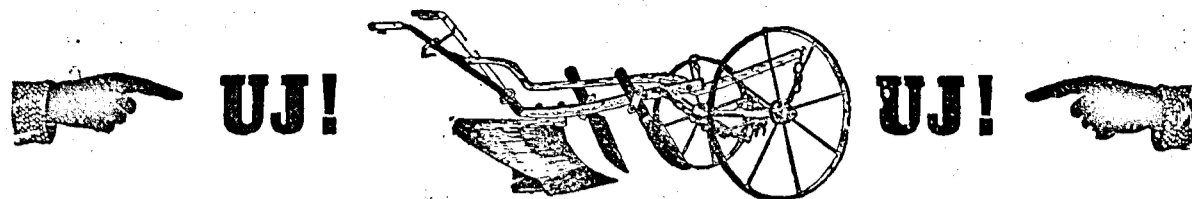
FISCHER J.

ponyva- és zsákaru- házában BUDAPEST, V., Nádor u. 31-33.

KÖLCSÖN-PONYVÁK

vasuti kocsik és asztalgok takarására, mérsékelt kölcsöndíj mellett.

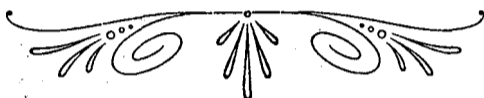
Egyszer használt zsákok liszt, korpa, tengeri, faszén töltésére állandóan olcsó árak mellett kaphatók.

JAVITOTT EGYETEMES EKE

(Jurenák Miklós szabadalma.)

A nagyenyedi gazdasági kiállításon Állami éremmel kitüntetve.

Ezen eke előnyei: El is zárható, miután így az egyenletes mély szántás biztosítható. Munkaközben le és feljebb állítható, amiért bármilyen talajon, sík vagy hegyes vidéken, egyformán használható. Kevesebb vonóerőt igényel, bár munkaképessége 30—40 százalékkal több, 100 százalékkal jobb. Gyepes, zombékos, nádas talajt is feltűnő előnnyel fordít és porhanyit. A talajt száraz állapotban is hantok nélkül szántja. Rögzíthető kerekeivel rögzös, feltöltött talajon is oly nyugodtan jár, hogy vezetni ott sem szükséges. Szántóvasai kopásnak kevésbé vannak kitéve, mert a csoroszlyák fordítás előtt már a talajt lazítják. Mert egyszerű, nem pusztulékony, bárki által könnyen kezelhető. Kerekei a tengelyen az agy elkopása után, javítás nélkül a tengelylyel forog. Rögtrőre hengerek használata felesleges.

Az ekék árai: Budapesten, Üllői-ut, 91. sz.:

J. 10. M. ekekészlet acélekefejjel, kettős csoroszlyával 75 kor. — J. 7. M. ekekészlet acélefejjel, kettős csoroszlyával 65 kor

J. 8. M. ekekészlet acélekefejjel, kettős csoroszlyával 70 korona.

1678

Utánvételes megrendeléskor 20 % fizetendő előre.

A tisztelt megrendelők néhány bizonyítványának szószerinti és rövidített kivonatai:

Amint kitavaszkodott, azonnal kísérlet alá vettem egy drb: 7. D. M. »Jurénák« ekét, erre nézve ma annyit konstatálhatok, hogy a »Jurénák« ekéhez fogható ekét én soha nem láttam, jobbat, vagy ehhez foghatóat én nem ösmerek, pedig 25 éve kísérlek figyelemmel minden újat, mi e téren megjelenik.

Mondhatom, ezen eke munkája tökéletes, ennél többet ekétől várni nem lehet. Herény 1905. március hó.

Herényi Gothard Sándor.

Az ekét a legkeményebb letaposott ugar földbe állítottam be egy »Sack«-féle ekével egyszerre. Míg a »Sack«-féle eke nagy hantokat hagyott maga után, addig a »Jurénák«-féle eke után, a kemény megszántott föld úgy nézett ki, mintha meg lett volna boronálva.

Az ekén levő elzáró készülék, melylyel a szántás egyenletes mélységét és ellenőrzését biztosíthatja magának az ember, egy valóságos áldás a gazdára nézve Krasznik-Vajda, 1905. jul. 20. Tisztelettel

Sugár Miksa, gazd. intéző.

Az ekék kitűnően dolgoznak.

Iklód, u. p. Török-Szakos, 1905. nov. 12.

Tisztelettel Ross Mándor.

M. Kir. Földmívelésügyi Minisztérium
hegyvidéki kirendeltsége.

Tekintetes

Jurenák Miklós urnak

4507. szám
kirend.

BUDAPEST,
Üllői-ut 91. I. e 8.

A folyó év október havában Munkácsra megtartott gép- és eszközkiállítás alkalmával kipróbált 2 darab Jurenák-féle eke működése a következő eredménnyel járt:

A szántás egy nehéz, erősen felázott agyagtalaju táblán, buza tarlóban végeztetett 2 ökörel, minden változatban 11—25 cm. mélységig és 22—28 cm szélességben

Az eke munkája minden tekintetben kifogástalan.

A barázda feneke tiszta és vízszintes, oldala függőleges, kormány lemeze jól porhanyit és gyönyörűen fordít, úgy, hogy akár csekély, akár pedig a mély szántásnál a tarlót vagy gyomot tökéletesen aláfordítja.

Az eke járása könnyű és biztos, a mi a taliga és önzeték pontos szerkezetének tudható be.

A csukló szerkezettel bíró gerendely lehetővé teszi az ekének munkaközben való feljebb emelését vagy leeresztését anélkül, hogy az eke járásából egyébként kimozdulna, avagy vele megállani volnánk kénytelenek.

A három óráig tartó próba szántás alatt egy pár ökör a 105 kilogramm súlyu ekét könnyen huzta.

Az eke ez alkalommal csak teljesen sík talajon lett kipróbálva, a tavaszi szántások ideje alatt azonban kísérletet teszünk vele erős lejtésű talajon is, mely alkalommal véleményünket becses óhajára ismét megadhatjuk.

Munkács, 1905. november hó 30-án.

M. kir. földmívelésügyi minisztérium
hegyvidéki kirendeltsége.

Dr Marton.

Van szerencsém értesíteni, hogy a küldött ekékkel teljesen meg vagyok elégedve. Ezidő szerint a legtökéletesebb eke, melyet ismerek.

Br. Schossberger komjáthi urad. intézősége.

Gyakorlatban kitünően bevált.

Számos elismerés.

Nedves falak Istálló mennyezetek
gyökeres kiszáritása, tökéletes páramentesítése,
„KOSMOS“ hornyolt asphalt lemez alkalmazásával.

Részletes ismertetés az „Erdélyi Gazda“ 1906. évi 7. és 8. számaiban is megjelent.

GREIF ANTAL

okl. mérnök műszaki irodája

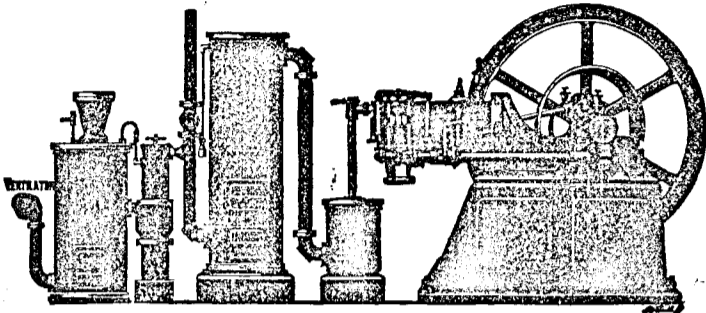
Budapest, VIII., Salétrom-u. 10.

— Telefon 89—24. —

Mindennemű felvilágosítás, minta, ismertetés és költségvetés díjmentes.

1679

1465.

Eredeti OSERS és BAUER motorok

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntőde: Bécs.

Benzin- és petroleum-motorok és locomoblok, szlívó-gáz-motortelepek 2—3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Url Rezső

sertésbizományos

BUDAPEST,

VIII., Bérkocsis-utca 12.

Sertéseket

sovány és hizott állapotban a legmagasabb napi árákon értékesít

1534.

Gróf Teleki Arvéd drassói uradalmában u. p. t. és vasut: **Konca**, elsőrendű, erős csontu, legelőn nevelt**magyar bikák,**

polandkina tenyészkanok, pekingi gácsérok darabja 8 korona, fekete Orpington kakasok darabja 20 kor. szállíthatók. Pekingi kacsa-tojások 8 kor., emdeni libatojások és fekete Orpingtontojások 20 koronaért tucatonként előjegyezhetőek. Vetőmagvak I-ső minőségben kaphatók.

1675. I.

Eladó házhelyek!

Kolozsvár legszebb jövőjű, nagyon fejlődő városrészében, — az új színház közelében — az **Erdélyi Gazdasági Egylet** tőlkén, az **Attila-utczában**, még néhány jó fekvésű **házhely** eladó!

Csatornázás, Vizvezeték, Villanyvilágítás!

Bővebb értesítés: naponta d. e. 11—1-ig és d. u. 4—6-ig az **E. G. E. titkári irodájában** Kolozsvártt, **Petőfi u. 7. sz. I e. balra.**

1596

Mezőgazdasági Hitelbank r. t.

Budapest, V., Báthory-utca 5.

Bank-osztálya

előnyös feltételek mellett nyújt
Bérlet beruházási, Gazdasági szeszgyári,
Függő termési, Hizlalási,
Dohánytermelési, Tejgazdasági,
Szőlő és Borászati

1650 II.

kölcsönöket.

NE TESSÉK

MUTATVANYSZÁMOT

KÉRNI!

mert a ki már most beküldi — ha csak egy hónapra is — az előfizetési összeget **AZ UJSÁG** politikai napilapra április hó 1-től számítva, annak azonnal megindítjuk a legjobb magyar lapot:

Az Ujság-ot,

de az előfizetést csak április hó 1-től számítjuk. — Előfizetési árak: Egy hónapra 2 korona 40 fillér, negyedévre 7 korona, félévre 14 korona, egész évre 28 korona.

AZ UJSÁG

1696

GYÖNYÖRÜ

HUSVÉTI

AJÁNDÉKÁT:

Az Ujság albumát

Az Ujság minden előfizetője megkapja 72 fillér portó beküldése ellenében, a ki **AZ UJSÁG**-ra egy félévre egyszerre, negyedévenként, vagy havonként, de félévi kötelezettséggel előfizet. Megrendelési cím: **AZ UJSÁG** kiadóhivatala, Budapesten, VII. Kerepesi-ut 54 sz.

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és asványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar RészvénytársaságnálKözponti irodája: **BUDAPESTEN, V. ker., Nádor-utca 4. szám**, a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők.

(1477.)

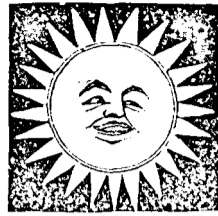
Eladó földbirtok!!

Maros-Tordamegyében 76 katasztrális hold föld egy tagban fölszerelés nélkül **eladó.**

1701

Ara 16,000 korona.

A tulajdonos címe e lap kiadóhivatalában megtudható.

Próbára ingyen.
Helyesen gondolkozó csak
Ausztria-Hungária költőgépet

1663

VESZ.

Részletfizetés.

Zahner Henrik főtanító „Silesia“ szárnyasudvarában, Brandendorf, Osztr.-Sziléziában. költőgépeimmel az eredmény 120 tojással: I-ső költés 95%. II-ik 97%. III-ik 96%. IV-ik 97%, V-ik 95%, VI-iknél pedig 97% tyúk, kacsá és csirke.

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Elismerőlevél több es. és kir. főerdészmeisteri hivataltól, számos hercegi és grófi jószágkezelőségtől.

G. MÜCKE, Reisenberg bei Wien.

FEHÉR MIKLÓS GÉPGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

1694

Budapest, Külső Váci-út 80. sz. (Révész-utca sarkán.)

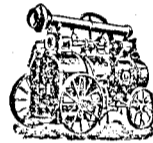
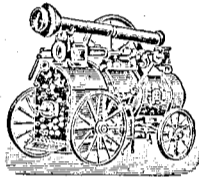
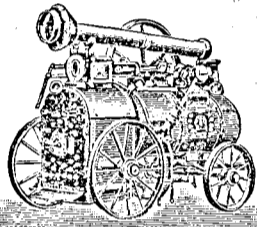
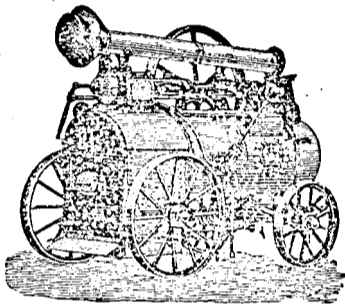
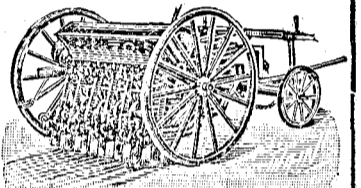
A m. kir. államvasutak gépgyára gépeinek eladása Mindennemű gazdasági gépek és eszközök.

Használt és javított lokomobilok és gőzcséplőgépek.

Csereüzletek kötetnek
Érdeklődőknek felvilágosítás díjtalanul

Saját gyártmányú tolokerekes rendszerű vetőgépek.

Hanak Kolos

kir. táblabíró szőlőuradalmában teljesen kifogástalan szokványyszerű és állami telepről (Csála) vett Ripáriára oltott 2 éves gyökeres fás,

Som (Furmint) és Leányka

oltvány eladó, ezre 85 forint.

Az oltványok oly feltűnően erősek, hogy pótlásra is kiválóan alkalmasak és a második évben teljesen teremnek.

Abasár (Hevesmegye.)

Távíró: Gyöngyös.

Bővebb felvilágosítást nyújt

1673

Tóth Sándor, intéző.

Eladó mérlegek!

Három tizedes magtári-, I marha- és I szekér-mérleg, teljesen használatlan állapotban, Fairbanks-félék,

igen olcsón eladók.

Bővebbet a kiadóhivatal!

1683

„AGRÁRIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság

a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérügynöksége

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Egyetemes acélekék.

Eltörhetetlen tégelyacéleketej.

Páncélacél-kormánylemezek.

Magasított acél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél [] gerendely.

Sürgőnycim: „Agraria” Budapest, Rövidített levélcim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2.

1457

Tiszta acélananyag
s a j á t
hámorainkból.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetik.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.